

НАУКОВІ ПРАЦІ НАУКОВІ ПРАЦІ

**КАМ'ЯНЕЦЬ-ПОДІЛЬСЬКОГО
НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ІМЕНІ ІВАНА ОГІЄНКА**

ФІЛОЛОГІЧНІ НАУКИ

ВИПУСК 49

На пошану доктора філологічних наук, професора
Олександра Володимировича Кеби

Кам'янець-Подільський
«Аксиома»
2019

Рецензенти:

О. В. Кульбабська, доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри сучасної української мови Чернівецького національного університету ім. Ю. Федьковича;

Г. С. Мазоха, доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри української і зарубіжної літератури та методики навчання ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди».

Друкується за ухвалою вченої ради

*Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка
(протокол № 9 від 25.09.2019 р.)*

Міжнародна редакційна колегія:

С.Д. Абрамович, доктор філологічних наук, професор; **І.С. Беркещук**, кандидат філологічних наук, доцент; **Т.В. Боднарчук**, кандидат педагогічних наук, доцент; **О.С. Волковинський**, доктор філологічних наук, професор; **О.В. Галайбіда**, кандидат філологічних наук, доцент; **О.В. Кеба**, доктор філологічних наук, професор (заступник відповідального редактора); **Б.О. Коваленко**, кандидат філологічних наук, доцент (відповідальний секретар); **Н.Д. Коваленко**, кандидат філологічних наук, доцент; **Аркадій Мажец**, доктор габілітований, професор Академії ім. Яна Длугоша в Ченстохові (Республіка Польща); **А.А. Марчишина**, доктор філологічних наук, доцент; **Л.М. Марчук**, доктор філологічних наук, професор (відповідальний редактор); **Г.Й. Насмінчук**, кандидат філологічних наук, професор; **Т.М. Петрова**, кандидат педагогічних наук, доцент; **А.С. Попович**, доктор педагогічних наук, доцент; **О.А. Рарицький**, доктор філологічних наук, доцент; **П.Л. Шулик**, кандидат філологічних наук, професор; **Емілія Янігора**, доктор, доцент Католицького університету в Ружомберку (Словачина).

Міжнародна наукова рада:

Уршуля Груца-Мьонсік, доктор наук педагогічних, ад'юнкт Жешівського університету (м. Жешів, Республіка Польща); **А.В. Жуков**, доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри російської мови Новгородського державного університету ім. Ярослава Мудрого (м. Великий Новгород, Російська Федерація); **Б.П. Іванюк**, доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри російської класичної літератури і теоретичного літературознавства Єлецького державного університету імені І. О. Буніна (м. Єлець, Російська Федерація); **Данута Кристіна Мажец**, доктор габілітований, професор Академії ім. Яна Длугоша в Ченстохові (м. Ченстохов, Республіка Польща); **І.В. Остапенко**, доктор філологічних наук, професор кафедри міжмовних комунікацій та журналістики Таврійського національного університету імені В.І. Вернадського (м. Сімферополь, Україна); **О.С. Силаєв**, доктор філологічних наук, професор кафедри російської та світової літератури Харківського національного педагогічного університету ім. Г.С. Сковороди (м. Харків, Україна); **В.І. Силантьєва**, доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри зарубіжної літератури Одеського національного університету імені І. І. Мечникова (м. Одеса, Україна); **Н.М. Сологуб**, доктор філологічних наук, професор, провідний науковий співробітник Інституту української мови НАН України (м. Київ, Україна); **О.О. Тараненко**, доктор філологічних наук, професор, провідний науковий співробітник Інституту мовознавства ім. О. О. Потебні НАН України (м. Київ, Україна); **Антон Фабіян**, доктор габілітований, професор університету Павла Йозефа Шафарика в Кошицях (м. Кошице, Словачина).

НЗ4 Наукові праці Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка: Філологічні науки. Випуск 49. – Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2019. – 128 с.

У збірнику наукових праць висвітлюються актуальні проблеми сучасного мовознавства, літературознавства, методики викладання філологічних дисциплін, представлено широкий спектр наукових розробок вітчизняних і закордонних дослідників.

Видання адресовано професійним філологам, докторантам і аспірантам, усім тим, хто цікавиться сучасним станом розвитку філології.

УДК 80:001(045)

Тексти статей подаються в авторській редакції

Рік заснування – 1993. До 1999 р. – Збірник наукових праць
Кам'янець-Подільського державного педагогічного інституту. Серія філологічна

Збірник включено до Переліку наукових фахових видань України з філологічних наук
(Наказ Міністерства освіти і науки України № 820 від 11.07. 2016 року)

Свідоцтво про державну реєстрацію засобу масової інформації
серія КВ №14660-3631ПП від 01.12.2008 р.

Збірник наукових праць «Наукові праці Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка: Філологічні науки» проіндексовано у міжнародних наукометричних базах:
Index Copernicus (IC), GOOGLE SCHOLAR

SCIENTIFIC PAPERS

**OF KAMIANETS-PODILSKY
IVAN OHIYENKO
NATIONAL UNIVERSITY**

PHILOLOGICAL SCIENCES

ISSUE 49

In honor of Doctor of Philology,
Oleksandr Keba

Kamianets-Podilsky
«Aksioma»
2019

Reviewers:

N. M. Kostusiak, Doctor of Philology, Professor, Professor of Department of the Ukrainian language of Lesia Ukrainka Eastern European National University;

V. I. Pakharensko, Doctor of Philology, Professor of Department of the Ukrainian Literature and Comparative of Bohdan Khmelnytskyi National University of Cherkasy.

*The publication is approved by the decision of the Scientific Board
of Kamianets-Podilsky Ivan Ohienko National University
(protocol № 9 of 25.09.2019)*

International editorial board:

S.D. Abramovych, Doctor of Philology, Professor; **I.S. Berkeshchuk**, Candidate of Philology, Associate Professor; **T.V. Bodnarchuk**, Candidate of Pedagogical sciences, Associate Professor; **O.S. Volkovynskiy**, Doctor of Philology, Professor; **O.V. Halaibida**, Candidate of Philology, Associate Professor; **O.V. Keba**, Doctor of Philology, Professor (Deputy Editor-in-Chief); **B.O. Kovalenko**, Candidate of Philology, Associate Professor; **N.D. Kovalenko**, Candidate of Philology, Associate Professor; **Arkadiusz Marzec**, Doctor Habilitatus, Professor of the Jan Długosz University in Częstochowa (Poland); **A.A. Marchyshyna**, Doctor of Philology, Associate Professor; **L.M. Marchuk**, Doctor of Philology, Professor (Editor-in-Chief); **H.I. Nasminchuk**, Candidate of Philology, Professor; **T.M. Petrova**, Candidate of Pedagogical sciences, Associate Professor; **A.S. Popovych**, Doctor of Pedagogical sciences, Associate Professor; **O.A. Rarytskyi**, Candidate of Philology, Associate Professor; **P.L. Shulyk**, Candidate of Philology, Professor; **Emiliia Yanihora**, Doctor, Associate Professor of the Catholic Ruzomberk University (Slovakia).

International Scientific Council:

Urszula Gruca-Miqsik, Doctor of Pedagogics, Junior Scientific Assistant in University of Rzeszów (Poland); **A.V. Zhukov**, Doctor of Philology, Professor, Head of Russian language department of Novhorod Yaroslav Mudryi state University (Velikiy Novgorod, Russian Federation); **B.P. Ivaniuk**, Doctor of Philology, Professor, Head of Russian classical literature and theoretical literary criticism department of Yelets I. O. Bunin state University (Yelets, Russian Federation); **Danuta Marzec**, Doctor Habilitatus, Professor of the Jan Długosz University in Częstochowa (Poland); **I.V. Ostapenko**, Doctor of Philology, Professor, Head of the department of Interlingual Communication and Journalism of the Tavria V.I. Vernadskyi national University (Simferopol, Ukraine); **O.S. Syltaev**, Doctor of Philology, Professor of Russian and World literature department of H. S. Skovoroda Kharkiv National Pedagogical University (Kharkiv, Ukraine); **V.I. Sylantieva**, Doctor of Philology, Professor, Head of foreign literature department of Odesa I. I. Mechnykov national University (Odesa, Ukraine); **N.M. Solohub**, Doctor of Philology, Professor, leading official of the Institute of the Ukrainian language at the National Academy of Science of Ukraine (Kyiv, Ukraine); **O.O. Taranenko**, Doctor of Philology, Professor, leading official of the O. O. Potebnia Institute of Linguistics at the National Academy of Science of Ukraine (Kyiv, Ukraine); **Anton Fabiian**, Doctor Habilitatus, Professor of Pavlo Yozef Shafaryk University in Koshytse (Koshytse, Slovakia).

N34 **Scientific papers of Kamianets – Podilsky Ivan Ohienko National University: Philological Sciences. Issue 49.** – Kamianets-Podilsky: Aksioma, 2019. – 128 p.

This collection of scientific papers represents topical issues of modern linguistics, literary criticism, methods of teaching philological disciplines and a wide range of scientific studies made by local and foreign researchers.

The issue is addressed to professional philologists, graduate and doctorate students and all those interested in the state of the art of philology.

UDC 80:001(045)

The texts of articles are given in authorial versions

Founded in 1993. Prior to 1999 published as

«The scientific papers of Kamianets – Podilsky State Pedagogical Institute. Philological series.»

The collection is put on the List of Ukrainian scientific professional editions in philological sciences (The Decree of the Ministry of Education and Science of Ukraine № 820 from 11.07.2016)

Certificate of state registration of the printed mass medium
KB № 14660-3631 IIP of 01.12.2008

The collection of research papers «Scientific papers of Kamianets-Podilsky Ivan Ohienko National University: Philological Sciences» is indexed in the following international scientometric databases:
Index Copernicus (IC), GOOGLE SCHOLAR

МЕТОДИКА

УДК: 378.016:81'243]:[794:316.663.5]

Наталія Безпалова
викладач кафедри іноземних мов
факультету права та міжнародних відносин
Київського університету імені Бориса Грінченка
e-mail: n.bezpalova@kubg.edu.ua
ORCID: 0000-0002-8995-0090

Лілія Книшевицька
старший викладач кафедри іноземних мов
факультету права та міжнародних відносин
Київського університету імені Бориса Грінченка
e-mail: l.knyshevytska@kubg.edu.ua
ORCID: 0000-0002-0173-1214

РОЛЬОВА ГРА НА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТТЯХ З ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ЗА ПРОФЕСІЙНИМ СПРЯМУВАННЯМ ДЛЯ СТУДЕНТІВ НЕМОВНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ У ВНЗ

Авторами запропонована технологія рольової гри, придатної для використання та апробованої на практичних заняттях з іноземної мови у ВНЗ та надано практичні рекомендації щодо її впровадження в освітній процес.

Методика рекомендована для використання на практичних заняттях з іноземної мови у ВНЗ. Вона підвищує навчальну мотивацію, формує інтерес до ходу заняття, забезпечує концентрацію мимовільної уваги студентів на чужих виступах, розвиває комунікативні, когнітивні компетенції, зокрема, навички та уміння: публічного виступу, послідовного викладення матеріалу; концентрації довільної уваги; порівняння, аналізу та синтезу; сприйняття й аналізу усних виступів, структуризації їх основних положень; визначення позитивних і негативних сторін прилюдних виступів; формулювання питань і відповідей на них; ведення дискусії.

Ключові слова: рольова гра, автентичні матеріали, етапи гри, гнучкість, професійне та особистісне зростання, лідерство, мовна компетентність, креативність, новаторство.

Bezpalova Nataliia, Knyshevytska Liliya. Role play in the curriculum of the English for Specific Purposes classes at the university level.

The article discusses stages, technology and advantages of the role play that is successfully incorporated into the curriculum of the English language classes in the higher education institution. It overviews extensive body of literature that sets grounds for interactive techniques in language learning. The authors provide practical recommendations for its integration into educational process and discuss advantages of its use.

The main objective of the study is to analyze the ways in which the use of an interactive student-centered approach in the English class contributes to socio-cultural, pragmatic and linguistic competence of the university students enrolled into English for Specific purposes classes at Borys Grinchenko Kyiv University.

The participants of the study were students of the first and second years of study. In order to use the role play in the educational process, the instructors set goals and objectives that met the criteria of an interactive activity in the classroom such as developing and distributing individual roles for each student, observing time constraints, using rules of 'only English' and polite and tolerant interaction of the participants. In the center of attention is a team-based psychological role-playing game with a detective story that models the struggles of an informed minority against an unorganized majority. The plot of the game centers around residents of the city, exhausted from the rampage of criminal groups. They decide to put all the criminals in prison. In response, the criminals start a war to completely destroy all civilians. The keynote of the game is the ontological struggle of good against evil. The students' learning activities during the game are subject to the rules, and the successful completion of the learning objective is related to its outcome.

The results of the study showed clear advantages of the use of the interactive method while teaching English. The technique is recommended for use in English as a Foreign Language classes at the university level. It increases educational motivation and boosts interest in the course.

Performing a role-based task allows the students to liberate their personality, to unleash their creativity without discomfort (and fear of interpersonal conflicts), to criticize, ask questions, evaluate others' performances, and at the same time - more carefully prepare for their own roles, knowing that they will be the object of attention not only of the instructor, but also of the peers.

In addition, the proposed methodology develops not only specific professional and linguistic competences, allows not only to acquire the content of education directly stipulated by the plan of practical training, but also to develop communicative leadership competencies, in particular skills of public speaking, negotiation, consistent and logical presentation of the material, successful interaction and many more that, in turn, will be very helpful for our students in their future personal and professional lives.

Key words: *role play, authentic materials, stages of the game, flexibility, professional and personal growth, leadership, language competence, creativity, innovation.*

Постановка проблеми

Орієнтація освітнього процесу на особистість студента та професійну модель його майбутнього фаху вимагає впровадження у навчальну діяльність інноваційних методів та технологій. Сучасна ситуація «інформаційного вибуху», динамічного соціального розвитку вимагає від системи освіти небувалої мобільності та гнучкості, в тому числі адаптацію до потреб та інтересів студентів, які є ключовою цінністю і орієнтиром в навчальному процесі. Адже згідно місії університету Бориса Грінченка викладач має сприяти в цілісному розвитку і лідерському становленні особистості студента [Місія Університету Грінченка Електронний ресурс; Положення про організацію навчального процесу у ВНЗ, 1993].

У цьому сенсі ігрові форми та методи вважаються найефективнішими моделями навчання, які відтворюють ситуації творчого професійного пошуку. Головний феномен гри полягає в тому, що, будучи розвагою, вона переростає в навчання, у творчість та у модель людських відносин, що в свою чергу сприяє розвитку лідерських якостей та особистісного і професійного зростання.

Аналіз останніх досліджень та публікацій

Явище гри упродовж усієї історії людства привертало увагу вчених: філософів, соціологів, психологів та педагогів. Зокрема, філософсько-культурологічні та педагогічні підходи до гри відображені у мислителів минулого (Арістотель, Платон, Руссо, Спенсер, Локк, Коменський, Сковорода) [Гін, 2007; Педагогічні технології: теорія та практика, 2004]. Оцінку ігрової діяльності та значення гри в різних педагогічних аспектах розглядали у своїх працях Шацький, Макаренко, Сухомлинський. Психологічні особливості гри розкриті у дослідженнях Ананьєва, Виготського, Леонтєва, Рубінштейна, Ельконіна та інших вчених [Педагогічні технології: теорія та практика, 2004].

Численні теорії та концепції ігрової діяльності визначають дидактичну гру як: – провідний (практичний) вид діяльності протягом життя; – метод та форму активного навчання; – засіб активізації пізнавальної діяльності студентів; – цілісну, самостійну (ігрову) технологію; – складову (елемент) іншої технології; – різновид практичного заняття або його частини тощо [Куліш, 2001].

Пошук шляхів ефективного використання дидактичних ігор відображають у своїх працях Близнюк О., Вишнякова Л., Волина В., Ганніченко Г., Дівінська Н., Друзь Ю., Заболотний О., Загрекова Л., Кожем'яна О., Коломієць В., Копосов П., Короткова М., Коротяєва І., Кукушин В., Куліш І., Литвина Л., Омеляненко С., Остапенко Н., Панчук О., Передрій Г., Петруня М., Саюк В., Скарнар О., Соловйова Л., Федоренко В., Хоменко О., Хомуха О., Штепа О., Щербань П. та інші, досліджуючи їхнє місце у методичній системі [Щербань, 2004]. Сучасна дидактика, звертаючись до ігрових форм навчання, вбачає в них можливість ефективної організації взаємодії педагога й студентів, продуктивної форми їхнього спілкування з елементами змагання, безпосередності, інтересу [Гін, 2007; Щербань, 2004; Фіцула 2006]. Наявність різних підходів і класифікацій доводить, що гра як дидактична категорія – багатомірне поняття і може розглядатись з різних точок зору [Капська, 1991.]

Проблематика питання

Але на жаль, незважаючи на численні переваги використання рольової гри як різновиду дидактичної гри в навчально-виховному процесі, вона не є достатньо затребувана і не має відчутного впливу на масову практику викладання, хоча багато сучасних вищих навчальних закладів України прагнуть надавати перевагу активному навчанню у підготовці майбутніх фахівців.

Мега статті – проаналізувати сутність та особливості впровадження популярної рольової гри для більшої продуктивності оволодіння іноземною мовою для студентів немовних спеціальностей з урахуванням фахових особливостей.

Об'єктом статті є доволі популярна рольова гра, яка в студентському колі має назву «Мафія» (ми називаємо «Протистояння»), але отримала певні зміни в процесі адаптації та пристосування до мети та цілей

практичного заняття в ВНЗ для студентів немовних спеціальностей [Гра Мафія. Довідка Електронний ресурс].

Головна мета застосування рольової гри на практичному занятті у ВНЗ – це активізація та інтенсифікація навчального процесу, мотивація до комунікації, засвоєння нових лексичних одиниць та граматичних конструкцій, налагодження міжособистісних стосунків між студентами та формування лідерських якостей.

Але для того, щоб використовувати рольову гру в навчально-виховному процесі, вона має відповідати певним критеріям:

- чітко поставлена мета та завдання;
- обмеженість в часі, має відповідати потребам викладача і пристосовуватися до мети заняття;
- слідування правилам гри та ввічливе і толерантне спілкування між учасниками гри;
- використання іноземної мови на всіх етапах гри;
- ігрові прийоми та ситуації виступають засобом спонукання та стимулювання до навчання;
- навчальна діяльність учнів під час гри підкоряється правилам, а успішне виконання навчальної мети пов'язується з її результатом.

Перші кроки запровадження рольової гри на практиці

Ідея. На вибір рольової гри та використання її на заняттях з іноземної мови мене надихнули студенти, які постійно прагнуть спробувати щось нове, вдосконалитися і рости професійно. Майже всі студенти з групи грали в «Мафію» українською мовою і вона викликала в них захоплення, тому виникла ідея спробувати пограти англійською, тим паче, що мотивація до гри вже була. Але від ідеї до впровадження ще потрібно було вирішити багато завдань і адаптувати до потреб практичного заняття з англійської мови.

Основні питання, які потрібно вирішити при розробці гри. Після того як з'явилась ідея і було визначено її тему, потрібно зрозуміти як буде виглядати гра в динаміці. У цьому допоможуть наступні пункти:

1) Перш за все потрібно визначитись із метою гри. За допомогою рольової гри можна не тільки розважитись, а й сформувати конкретні навички та вміння, які сприятимуть творчому розвитку, креативу, самостійності тощо. Засвоєння матеріалу/вмінь відбувається в процесі досягнення ігрової мети.

2) Час впродовж якого триватиме гра. Гра «Протистояння» в цьому плані дуже адаптивна і можливо легко змінювати час гри, видозмінюючи локації і шляхом різних прийомів, про які піде мова пізніше;

3) Підтримання інтересу – для цього було вирішено придумувати різні сценарії гри, залежно від країни в якій відбувається протистояння мирних жителів і злочинних угруповань (звідси і більш приваблива і менш негативно наповнена назва «Протистояння»);

4) Спосіб взаємодії між гравцями під час гри, викладач-ведучий має наполягати на чесній грі і обов'язковому дотриманні правил;

Перший прототип гри і його подальші коригування

Потрібно перевірити основні цілі та структуру гри, а для цього треба створити реальний прототип гри, продумати сценарій, покроковий хід гри та написати правила. В нашому випадку було взято популярну рольову гру Мафія і трансформовано під потреби заняття з іноземної мови для немовних спеціальностей за професійним спрямуванням і змінено назву на більш доцільну – *Протистояння*.

У пропонуваній нами рольовій грі «Протистояння» першочерговими цільовими установками студентів слід визнати виконання ними рольових завдань, перемогу в грі. Тим самим визначена педагогом пріоритетна мета освітньої діяльності – розвиток компетенцій, знань, умінь, досвіду, особистісних якостей – камуфлюється цілями ігрової діяльності. Цей принцип нам не видається зайвим навіть для вищих навчальних закладах. Нами цей прийом використовується в навчальному процесі ВНЗ України – університеті Грінченка, що частково зумовило його сутність і запропоноване умовне найменування «Протистояння». Опишемо правила видозміненої рольової гри та зміни, яких зазнала рольова гра: на початку заняття кожен студент шляхом вільного жеребу отримує картку з рольовим завданням, зі змістом якої негайно знайомиться та протягом гри забезпечує виконання відповідної ролі, але прямо не розголошує його сутність до кінця гри. Після отримання студентами рольових завдань, викладач-ведучий нагадує правила гри (студенти ознайомлені з ними заздалегідь і мають в роздрукованому варіанті на занятті) і надає стислу характеристику персонажів:

- *Peaceful citizens* (мирні жителі) – головне завдання - подолати зло в особі зловмисних угруповань і вистояти;

- *Mayor* (мер) – бажана опція (коли є достатньо часу на занятті і бажання різноманітнити гру), гравці висувають свої кандидатури на пост мера і проголошують передвиборчі промови, шляхом голосування визначають переможця, який має певні привілеї (промови кожен бажуючий готує іноземною мовою заздалегідь, що є чудовою можливістю опрацювати свої ораторські здібності та безпосередньо стосується спеціальності студентів)

- *Doctor* (лікар) – може вилікувати обраного персонажа;

- *Criminals* (зловмисники) – перемогти шляхом винищення і провокування мирних жителів;
- *Detective* (детектив) – перевірити найбільше гравців і покарати винних.

Що потрібно для гри – 8–16 гравців (оптимальна кількість), картки з ролями, правила, лексичні одиниці на дошці або на картках для кожного студента, які необхідно використовувати під час обговорення, правильно організований простір для гри в навчальній аудиторії – найкраще сісти колом, щоб гравці мали зоровий контакт з усіма учасниками гри.

Суть гри

Обрана рольова гра дає не тільки цінне інтелектуальне задоволення, але приховує значний потенціал, що базується, передусім, на спілкуванні та обговореннях між учасниками, що є важливим фактором для обрання її інструментом на практичному занятті з іноземної мови. Обговорення ігрової ситуації проходить шляхом сутичок думок у безупинних суперечках і відбувається виключно іноземною мовою.

Правила гри в динаміці

Перша ніч

Ведучий-викладач роздає картки з ролями і дає час ознайомитися з роллю. Далі починається історія (довша версія гри): *“We, are noble citizens, who live in Chicago. It is a pity to say that Mafia feels unpunished and our task is to be brave and strong to survive and punish those who are guilty. It is night and we need to rest now for the forthcoming confrontation. Morning bring counsel. Close your eyes.”* Можливі і інші сценарії. Вибір різних сценаріїв – чудовий метод надати процесу навчання професійної спрямованості; вироблення професійно значущих якостей особистості і розвиток фахових здібностей студентів. Всі гравці заплющують очі. Ведучий каже: *“It is time for adventurous Mafia to wake up.”* Гравці з відповідними картами (мафія) розплющують очі і починають озиратися в пошуках інших гравців, що не сплять (інших членів мафії)- відбувається знайомство. Знайомитися необхідно максимально обережно та безшумно. Ведучий тим часом каже: *“It is a new day and all citizens wake up.”*

В перший день гравці обмінюються інформацією: про реакцію на роздавання, як поведив себе ведучий, що було чути вночі, як змінився настрій гравців за ніч. Бесіда може проходити будь-яким чином, але є деякі важливі умови: Використовувати лексичні одиниці, записані на дошці або роздані окремо кожному студенту для опрацювання в ході обговорення; Всі обговорення лише іноземною мовою; Уважно слухати учасників і не перебивати; Не лише звинувачувати, а й чітко обґрунтувати свою точку зору.

Голосування – це процес, коли гравці піднімають руки за ув'язнення кого-небудь і гравець розкриває свою карту, будь-яке обговорення закінчується, гравці намагаються запам'ятати, хто голосував за, а хто – проти. Якщо гравець був чесним, то ті, хто голосував проти нього – під підозрою, а якщо мафією – то підозрюються ті, хто не голосував.

Подальші події

Ніч. Ведучий оголошує: *“Citizens are sleeping. Mafia members wake up and choose a victim.”* В цей час мафіозні гравці радяться поглядами і показують, наприклад, пальцем, кого обрати. Гравець вважається вбитим уночі, якщо всі члени мафії згодні. Вночі мафія зобов'язана визначитися, кого саме вони виводять своїм пострілом із гри.

Ранок. Ведучий оголошує: *“Unfortunately we have a victim. It is time for Detective to wake up and check a player.”* Просинається Детектив та обирає, кого перевірити. Можна перевірити лише одного гравця. Детектив вказує на кого-небудь. Ведучий мовчки киває: *«Так, мафія»* або махає головою: *«Ні, чесний»*. Якщо Детектива цієї ночі було вбито, ще до його перевіряння ведучий показує схрещені руки – це означає, що комісара вбито, але він все одно може перевірити одного гравця. Детектив перевіряє гравців, що викликають у нього найбільшу підозру, або зовсім чесних, щоб було зрозуміло, на кого можна спиратися при обговоренні.

День. Ведучий каже: *“Detective has checked a player. Chicago wakes up and faces the news.”* Карта вбитого розкривається. Якщо комісара було вбито вдень, то надалі ведучий минає ранок комісара. У другий та всі подальші дні гравці володіють величезною кількістю інформації: хто та коли за кого голосував, що відбувалося та кого вбили вночі, хто як себе поведив, кого перевіряв комісар, скільки залишилося членів мафії. Гравці намагаються скласти ланцюжки думок і складають свої списки підозрюваних. Відбуваються голосування. Команда, яка вистояла – перемагає.

Висновок

Досвід використання розробленого дидактичного прийому рольової гри дозволяє зробити наступні висновки. Методика рекомендована для використання на практичних заняттях з іноземної мови у ВНЗ. Вона підвищує навчальну мотивацію, формує інтерес до ходу заняття, забезпечує концентрацію мимовільної уваги студентів на чужих виступах.

Виконання рольового завдання психологічно дозволяє розкріпачити особистість, без внутрішнього дискомфорту (і побоювання міжособистісних конфліктів) здійснювати критику, ставити питання, давати

оцінку чужим виступам і в той же час – ретельніше готуватися до власних, усвідомлюючи, що вони стануть об'єктом уваги не лише викладача, а всіх одногрупників.

Крім того, запропонована методика розвиває не лише спеціальні професійні компетенції, дозволяє засвоїти не лише зміст освіти, прямо передбачений планом практичного заняття, але й розвивати комунікативні, когнітивні компетенції, зокрема, навички та уміння: публічного виступу, послідовного викладення матеріалу; концентрації довільної уваги; порівняння, аналізу та синтезу; сприйняття й аналізу усних виступів, структуризації їх основних положень; визначення позитивних і негативних сторін прилюдних виступів; формулювання питань і відповідей на них; ведення дискусії. Отже, можна сказати, що рольова гра, в даному випадку *Протистояння*, є однією з унікальних форм проведення практичного заняття. Без сумніву вона дозволяє зробити роботу студентів цікавою та захоплюючою. Умовний світ гри робить монотонну діяльність з запам'ятовування, повторення, закріплення або засвоєння інформації позитивно забарвленою.

ЛІТЕРАТУРА

1. Гін, А. О. (2007). *Прийоми педагогічної техніки: Вільний вибір. Відкритість. Діяльність. Зворотний зв'язок. Ідеальність*: посібник для вчителів. Луганськ, 100 с.
2. *Гра Мафія*. Довідка. URL: <http://www.mmf.lnu.edu.ua/index.php/le/ta/item/322-mafia-20130407.html>
3. Капська, А. Й. (1991). Гра як активний метод навчання студентів майстерності слова. [У:] *Рідна школа*, 10 с.
4. Куліш, І. (2001). Гра як фактор розвитку пізнавального інтересу особистості. [У:] *Нові технології навчання*: Науково-методичний збірник. Київ. Вип. 29.
5. *Педагогічні технології: теорія та практика: Курс лекцій*. (2004). Навчальний посібник / За ред. М.В. Гриньової. Полтава, 180 с.
6. *Положення про організацію навчального процесу у ВНЗ*, затверджене наказом Міністерства освіти України. (1993). 161с.
7. *Місія Університету Грінченка*. URL: <http://kubg.edu.ua/prouniversitet/vizytivka/korporatyvna-kultura-universytetu/1603-misiia-universytetu.html>
8. Фіцула, М. М. (2006). *Педагогіка вищої школи* : навч. посіб. Київ, 352 с.
9. Щербань, П. (2004). *Навчально-педагогічні ігри у вищих навчальних закладах*: Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. Київ, 206 с.

УДК: 811.111.016:378.4(477.43-21)

Оксана Литвинюк
кандидат філологічних наук, старший
викладач кафедри англійської мови
Кам'янець-Подільського національного
університету імені Івана Огієнка
(Кам'янець-Подільський, Україна)
e-mail: lytvox@gmail.com
ORCID: 0000-0002-4428-9892

МЕТОДИ ВИПРАВЛЕННЯ ГРАМАТИЧНИХ ПОМИЛОК У СТУДЕНТІВ-ФІЛОЛОГІВ МОЛОДШИХ КУРСІВ ПРИ ВИВЧЕННІ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

У статті подано огляд класифікації граматичних помилок при вивченні англійської мови та шляхи їх виправлення. Автор статті звітує про результати дослідження – які способи корекції граматичних помилок були найефективнішими для студентів-філологів молодших курсів Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка вивчаючи англійську мову.

Ключові слова: помилка, оґріх, інтерференція, домінантність, корекція, самокорекція.

Lytvyniuk Oksana. Methods of error correction in undergraduate students-philologists while their learning the English language

In the article there is a description of methods how to correct students' grammar errors while their English language acquisition. Correcting errors is an integral part of teaching, but teachers are often unsure how to treat students' mistakes. If they correct too often or too much, students may get discouraged and lose confidence and motivation. If they let errors go uncorrected, students may never learn how to speak or write correctly. In a book "Mistakes and Correction" Julian Edge suggests that students make mistakes for four particular reasons. In the first place, the student's native language may 'interfere' with English and produce errors. Secondly, students make

З М І С Т

ЛІТЕРАТУРОЗНАВСТВО

Семен Абрамович Польське письменництво України у форматі національної самоідентифікації (до проблеми методології вивчення)	5
Ірина Голубишко Зеркало и мотив зеркальности в художественном произведении.....	9
Аліна Крук Poetic transformations of folk images and motives in the creativity of Maurycy Gosławski.....	13
Алла Лаврова Модифікації жанру хорор у творчості Г.Ф. Лавкрафта.....	16
Оксана Попадинець Інтерпретація постаті Устима Кармелюка в історичному романі М. Старицького “Кармелюк” та белетризований розвідці Й. Ролле “Опришок”.....	20
Віктор Притуляк Підтекст і надтекст в оповіданнях Степана Риндика «Благословення Боже» і «Савка Булавка»	23
Вікторія Ринда Образ Устима Кармелюка в історичному нарисі Антонія Ролле „Opyszek”	27
Роман Семелюк Особливості історичного дискурсу в новітньому британському постмодерністському романі.....	30
Наталія Сліпачук Польське, російське й українське літературознавство про Джозефа Конрада.....	32
Наталія Стахнюк Творчість Томаша Падури у контексті «української школи» романтизму	36
Прот. Ігор Тарасов Постать козака у «хотинській війні» В. Потоцького.....	39
Марія Чикарькова Пейзажний образ в оповіданні Б. Шульца «Серпень» («Динамонові крамниці») як символ звбливості «тілесного» (до питання про творчий метод письменника)	42
Ольга Шаповал Жанрова своєрідність романів морської трилогії В. Голдінга «До краю землі»	46
Поліна Шулик Специфічні жанри єврейської літератури	49

МЕТОДИКА

Наталія Безпалова Лілія Книшевицька Рольова гра на практичних заняттях з іноземної мови за професійним спрямуванням для студентів немовних спеціальностей у ВНЗ.....	55
Оксана Литвинюк Методи виправлення граматичних помилок у студентів-філологів молодших курсів при вивченні англійської мови	59
Наталія Мінєнкова Алла Штепура Навчання польської мови як іноземної в Україні: сучасні виклики та потреби.....	62